

Stalna konferencija
gradova i opština

Savez gradova i opština Srbije

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

ISTRAŽIVANJE:

**EVROPSKI GRADONAČELNICI
- POLITIČKI LIDERI
U EVROPSKIM GRADOVIMA**

IZVEŠTAJ

ISTRAŽIVANJE:
**EVROPSKI GRADONAČELNICI - POLITIČKI LIDERI
U EVROPSKIM GRADOVIMA
IZVEŠTAJ**

ISTRAŽIVANJE:
**EVROPSKI GRADONAČELNICI
- POLITIČKI LIDERI
U EVROPSKIM GRADOVIMA”**

IZVEŠTAJ

Beograd, 2015.

**ISTRAŽIVANJE:
EVROPSKI GRADONAČELNICI - POLITIČKI LIDERI
U EVROPSKIM GRADOVIMA
IZVEŠTAJ**

Izdavač

Stalna konferencija gradova i opština
– Savez gradova i opština Srbije
Makedonska 22, 11000 Beograd

Za izdavača

Đorđe Staničić, generalni sekretar SKGO

Dizajn, priprema za štampu i štampa

Atelje, Beograd
www.atelje.rs

Tiraž

300 primeraka

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Opinions expressed in this publication do not necessarily represent those of the Balkan Thrust for Democracy, the German Marshall Fund of the United States, or its partners.

Istraživanje EVROPSKI GRADONAČELNICI - POLITIČKI LIDERI U EVROPSKIM GRADOVIMA i njegovo objavljivanje, finansijski je podržao BTĐ (Balkan Thrust for Democracy) a sprovela SKGO.

Mišljenja i stavovi u ovoj publikaciji ne predstavljaju zvaničan stav BTĐ-a, GMF US (German Marshall Fund of the United States) ili njihovih partnera. Za informacije i stavove u tekstovima odgovorni su isključivo istraživači.

Sadržaj

A. ULOGA GRADONAČELNIKA/PRESEDNIKA OPŠTINE.....	9
B. GRADONAČELNICI/PRESEDNICI OPŠTINEU SKUPŠTINI OPŠTINE/GRADA	17
C. STRATEŠKI CILJEVI	27
D. GRADONAČELNICI/PRESEDNICI OPŠTINA I GRAĐANI	35
E. LOKALNE VLASTI U POLITIČKOM SISTEMU	41
SOCIO-DEMOGRAFSKI PROFIL ISPITANIKA	51

Istraživanje EVROPSKI GRADONAČELNICI - POLITIČKI LIDERI U EVROPSKIM GRADOVI-MA sprovedeno je na osnovu anketnog upitnika razvijenog za potrebe istoimenog međunarodnog projekta, koji se bavi različitim dimenzijama uloge gradonačelnika/predsednika opštine, imajući u vidu transformaciju modela upravljanja gradovima/opštinama i modela lokalne razvojne politike, modela političkog predstavljanja, kao i promene u karijerama političara na lokalnom nivou. Istraživanje se sprovodi u gradovima/opštinama sa preko 10.000 stanovnika u državama članicama Evropske unije i u državama kandidatima za članstvo, što je omogućilo uključivanje i Srbije. Koordinator međunarodnog istraživanja je Univerzitet u Firenci, a realizaciju u Srbiji je prihvatio Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu, koji se obratio SKGO za partnerstvo u ovom poslu. Predviđeno je da se tokom 2015. godine završi sa terenskim prikupljanjem podataka u svim zemljama uključenim u međunarodni projekat, a terensko istraživanje u Srbiji je organizovano tokom novembra i decembra 2014, dok je baza podataka, na osnovu koje je urađen ovaj izveštaj, sačinjena u januaru 2015.

Izrada nacionalnih uzoraka rukovodi se brojem opština sa preko 10 000 stanovnika, sa ciljem da adekvatno reflektuje teritorijalnu disperziju, diverzifikovan ekonomski razvoj, etnički sastav i sl. opština/gradova u svakoj zemlji. Uzorak opština/gradova za Srbiji je uradila SKGO i istraživanje je sprovedeno preko Mreže poverenika SKGO u 50 opština/gradova. Karakteristike i veličina uzorka za Srbiju su prihvaćene na sastanku radne grupe međunarodnog projekta u Firenci, januara 2015.

Sadržaj upitnika je razvijen od strane međunarodnog tima eksperata, čija su disciplinarna usmerenja različita (iako kompatibilna), kao i konceptualna polazišta, te (longitudinalna) istraživačka interesovanja i kontekstualne (nacionalne) specifičnosti. Otuda analiza dobijenih rezultata prevazilazi okvir kompetencije bilo kog nacionalnog tima odnosno pojedinačnih istraživača, a predstavljanje rezultata u okviru međunarodnog projekta organizovano je po tematskim oblastima (sadržinskim segmentima), oko kojih se okupljaju užii timovi. Zbog toga je i ovaj izveštaj prevashodno statistički deskriptivan, i treba da posluži kao osnova za dalja analitička tumačenja stručnjaka različitih profila (politikologa, sociologa, urbanih planera, itd), u onoj meri u kojoj su pojedini segmenti upitnika relevantni za kontekst opština/gradova u Srbiji. Baza podataka urađena je u SPSS i excelu.

Izlaganje dobijenih rezultata sledi strukturu upitnika i prikazuje podatke tabelarno. Za sva pitanja koja se baziraju na stavovima, odnosno ocenama određenih procesa ili stepena slaganja sa određenim merama i pojavama, data je procentualna distribucija frekvencije i srednja vrednost dobijenih ocena. U slučajevima kada je broj nedostajućih odgovora bio veliki (veći od 20%), odnosno kada se pitanje odnosilo na neke a ne na sve ispitanike, distribucija odgovora data je u apsolutnim brojevima (i u procentima ako je broj ispitanika veći od 30). Veličina uzorka ne omogućuje diverzifikovanje razlika u stavovima po bilo kom obeležju opština/gradova, odnosno ispitanika, te se odgovori mogu posmatrati samo u celini, kao reprezentativni za situaciju u Srbiji.

A.

Uloga gradonačelnika/ predsednika opštine

- 1. Pozicija gradonačelnika/predsednika opštine povezana je sa mnogo različitih zaduženja. U tabeli 1 data je ocena značaja različitih (mogućih) zaduženja gradonačelnika/predsednika opštine (na osnovu ocenjivanja značaja svakog od ponuđenih zaduženja). Podaci su u procentima. Boldirana su zaduženja koja su dobila najniže srednje vrednosti ocene, a italikom su označena ona čije su srednje vrednosti ocene najviše. Ovaj princip primenjen je u svim tabelama izveštaja.**

TABELA 1	Nije zaduženje gradonačelnika/predsednika opštine 1	Male važnosti 2	Umerene važnosti 3	Velike važnosti 4	Od najveće važnosti 5	Srednja vrednost
Predstavljanje/zastupanje opštine/ grada ka spoljnim stranama	0,0	0,0	0,0	34,0	66,0	4,65
Sprovođenje programa svoje političke stranke/pokreta	10,0	8,0	36,0	24,0	22,0	3,40
<i>Obezbeđivanje kvaliteta lokalnih usluga</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>26,0</i>	<i>74,0</i>	<i>4,74</i>
Negovanje saradnje sa susednim opštinama/gradovima	0,0	0,0	8,0	54,0	36,0	4,29
<i>Podsticanje novih projekata u lokalnoj zajednici</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>18,0</i>	<i>82,0</i>	<i>4,82</i>
Postavljanje ciljeva u pravcu preobražaja administrativne strukture	0,0	0,0	14,0	54,0	32,0	4,18
Sprovođenje mera za koje se lično zalaže	0,0	4,0	32,0	42,0	22,0	3,82
<i>Privlačenje resursa iz spoljnih izvora (evropskih/republičkih/regionalnih vlasti, fondacija, privatnih investitora i privrede)</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>20,0</i>	<i>80,0</i>	<i>4,80</i>
Obezbeđivanje ispravnosti političkih i upravnih procesa	0,0	4,0	14,0	30,0	52,0	4,30
Zaštita i unapređivanje uticaja lokalnih vlasti u političkom sistemu	0,0	0,0	36,0	42,0	22,0	3,86
<i>Kreiranje vizije svog grada/opštine</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>14,0</i>	<i>86,0</i>	<i>4,86</i>
Pomaganje građanima u rešavanju primedbi na lokalnu vlast	0,0	0,0	6,0	49,0	45,0	4,39
Rukovođenje zaposlenima u svakodnevnom aktivnostima lokalne samouprave	8,0	8,0	40,0	35,0	8,0	3,27

2. Na osnovu pitanja: **Koliko časova nedeljno, u proseku, potrošite na svoje aktivnosti gradonačelnika/predsednika opštine?** saznajemo da ispitanici u proseku potroše 52 časa nedeljno. Distribucija utrošenih časova prikazana je u Tabeli 2.

TABELA 2	N	Procenat
Do 40 časova	10	20,0
41-50 časova	15	30,0
51-60 časova	11	22,0
61 i više	11	22,0
Bez odgovora	47	94,0

3. U ovom pitanju su navedeni neki izazovi sa kojima se suočavaju mnoge opštine i gradovi. Od ispitanika je traženo da za svaki od navedenih izazova ocene prioritet koji im daju u okviru programa koji su kao gradonačelnik/predsednik opštine definisali za period svog sadašnjeg mandata. Raspon ocena je relativno mali, što ukazuje da su ispitanici želeli da prikažu da gotovo svim izazovima daju relativno visok prioritet.

TABELA 3	1 Nizak prioritet	2	3	4	5 Visok prioritet	Srednja vrednost
<i>Povećanje atraktivnosti opštine u smislu poslovnog ambijenta i mesta za život ljudi, kroz projekte razvoja i obnove, nove kulturne sadržaje, unapređenja estetike grada itd.</i>	0,0	0,0	4,0	12,0	84,0	4,80
Razvoj socijalne politike kojom bi se obezbedilo adekvatno stanovanje, zdravlje, obrazovanje, javni prevoz i potrebe ranjivih grupa (stariji, mladi, nezaposleni itd)	0,0	0,0	0,0	32,0	68,0	4,68
Očuvanje prirodne životne sredine i obezbeđivanje odgovorne upotrebe prirodnih resursa	0,0	0,0	12,0	40,0	48,0	4,36
Obezbeđenje javne sigurnosti , borba protiv kriminala i obezbeđenje reda i zakona	0,0	4,0	4,0	32,0	60,0	4,48
Rešavanje političkih i upravnih pitanja , npr. zarad poboljšanja odnosa sa građanima, boljih i efikasnijih usluga, integriteta i borbe protiv korupcije itd.	0,0	0,0	8,0	40,0	50,0	4,43
Očuvanje lokalnog identiteta i tradicionalnog lokalnog načina života	0,0	4,0	16,0	50,0	30,0	4,06
<i>Stimulisanje privrednog rasta i zapošljavanja</i>	0,0	2,0	2,0	6,0	90,0	4,84
Unapređenje komunalne infrastrukture , komunikacija i saobraćaja	0,0	0,0	2,0	24,0	74,0	4,72
Unapređenje integracije etničkih, verskih i kulturnih manjina i isticanje raznolikosti i tolerancije unutar lokalne zajednice	2,0	2,0	20,0	40,0	36,0	4,06

4. Na pitanje koji od izazova navedenih u prethodnom pitanju smatraju najvažnijim, odgovori ispitanika daju sledeću distribucija – Tabela 4:

TABELA 4	
Stimulisanje privrednog rasta i zapošljavanja	56%
Povećanje atraktivnosti opštine u smislu poslovnog ambijenta i mesta za život ljudi, kroz projekte razvoja i obnove, nove kulturne sadržaje, unapređenja estetike grada itd.	26%
Razvoj socijalne politike kojom bi se obezbedilo adekvatno stanovanje, zdravlje, obrazovanje, javni prevoz i potrebe ranjivih grupa (stariji, mladi, nezaposleni itd)	10%
Unapređenje komunalne infrastrukture , komunikacija i saobraćaja	4%
Očuvanje prirodne životne sredine i obezbeđivanje odgovorne upotrebe prirodnih resursa	2%
Obezbeđenje javne sigurnosti , borba protiv kriminala i obezbeđenje reda i zakona	2%

I pored toga što gotovo svi izazovi dobijaju visoku ocenu na prethodnom pitanju, pitanje ekonomskog razvoja jasno se izdvaja kao najvažniji izazov. Pored toga, neki od prethodno ocenjivanih izazova se ovom prilikom ne pominju. Ti izazovi su u Tabeli 3 podvučeni, i uglavnom se odnose na one koji su (u toj tabeli) i dobili najniže ocene (najniži prioritet).

5. Od ispitanika je traženo da se zadrže na izazovu koji su označili kao najvažniji, i da procene u kojoj meri njegovo rešavanje zavisi od saradnje i podrške raznih činilaca odnosno aktera (čija je lista data na procenu). Ispitanici najveći značaj daju nacionalnom nivou vlasti i vladajućim strankama na lokalnu, dok se opoziciji i različitim akterima civilnog društva (i samim građanima) daje znatno manji značaj, kao i saradnji sa drugim opštinama u okruženju.

TABELA 5 <i>U zavisnosti od saradnje ili podrške...</i>	Bez zavisnosti				Zavisna u velikoj meri	Srednja vrednost
	1	2	3	4	5	
<i>većinske stranke/koalicije u skupštini opštine/ grada</i>	22,0	66,0	110,0	228,0	554,0	44,26
opozicije u skupštini opštine/grada	224,0	632,0	122,0	222,0	52,0	42,44
opštinske/gradske uprave i drugih službi	22,0	66,0	112,0	242,0	538,0	44,08
lokalne privrede	0,0	64,0	114,0	246,0	536,0	44,14
lokalnih obrazovnih ustanova	22,0	612,0	132,0	228,0	526,0	43,64
strukovnih organizacija	00,0	620,0	134,0	240,0	56,0	43,32
organizacija građana na nivou zgrade, kvarta, mesne zajednice	212,0	622,0	140,0	218,0	58,0	42,88
drugih organizacija i udruženja	28,0	624,0	146,0	220,0	52,0	42,84
pojedinačnih građana	26,0	640,0	138,0	214,0	52,0	42,66
ostalih opština/gradova u okruženju (na primer, u okviru okruga i regiona)	212,0	616,0	142,0	222,0	58,0	42,98
<i>pokrajinske (regionalne) vlasti*</i>	24,0	00,0	14,0	250,0	542,0	44,27
<i>nacionalnih vlasti</i>	22,0	64,0	110,0	218,0	565,0	44,41
Evropske Unije i ostalih nadnacionalnih organizacija	26,0	612,0	116,0	238,0	528,0	43,70
Okругa	28,0	614,0	144,0	218,0	516,0	43,20

*Napomena: Samo za opštine/gradove na teritoriji AP Vojvodine

6. Na pitanje: U kojoj meri ste se aktivno uključili u navedene aktivnosti u cilju povezivanja različitih činilaca i podsticanja njihove saradnje u rešavanju izazova koji ste izdvojili?, dobijen je mali raspon ocena, što ukazuje da su ispitanici želeli da se pokažu angažovanim u svakoj od navedenih aktivnosti. Ipak, aktivnosti koje su dobile najvišu odnosno najnižu srednju ocenu konzistentne su u odnosu na ocenjivane aktere, dakle, najviše se poklanja pažnja ulozi posredovanja (različitih nivoa vlasti odnosno koalicionih partnera, što naravno ne isključuje i posredovanje u odnosima sa ekonomskim akterima, ali, sudeći po prethodnom pitanju, znatno manje se odnosi na posredovanje sa akterima civilnog sektora), a najmanje, aktivnostima umrežavanja sa drugim lokalnim samoupravama. S druge strane, visoko ocenjena mogućnost upotrebe formalnih ovlašćenja u postizanju saradnje između različitih činilaca ukazuje na nerazumevanje uloge posrednika i neophodnosti kreiranja platforme za dijalog.

TABELA 6	Ni u najmanjoj meri 1	2	3	4	U velikoj meri 5	Srednja vrednost
Organizovanje platforme gde su ključni činoci pozvani da dogovore zajednički plan delovanja i razmotre kolektivno delovanje	0,0	10,0	14,0	32,0	44,0	4.10
Preuzimanje uloge posrednika u postizanju dogovora između društvenih činilaca; na osnovu ubeđivanja, izgradnje poverenja i pružanja informacija i podsticaja	0,0	2,0	10,0	34,0	54,0	4.40
Upotreba formalnih ovlašćenja, ugleda i političkog uticaja gradonačelnika/predsednika opštine zarad nametanja odluka i prevazilaženja zastoja	0,0	4,0	18,0	22,0	56,0	4.30
Povezivanje društvenih činilaca sa relevantnim (među)resornim telima	0,0	2,0	24,0	38,0	36,0	4.08
Povezivanje lokalnih mreža sa međuopštinskim, regionalnim i (inter) nacionalnim mrežama	2,0	10,0	18,0	32,0	38,0	3,94

7. Imajući u vidu dosadašnje iskustvo saradnje između partnera u vezi sa izazovom koji su označili kao najvažniji, od ispitanika je traženo da ocene u kojoj meri je ta saradnja bila uspešna u nekoliko ponuđenih dimenzija. Razlike u dobijenim ocenama su male. Najmanje uspešnom se smatra saradnja u oblasti inovacija, a preduzimanje odlučnih i usklađenih aktivnosti i postizanje konkretnih rezultata najuspešnijim.

TABELA 7	Ni u najmanjoj	2	3	4	U velikoj	Srednja vrednost
	meri	2	3	4	meri	
	1	2	3	4	5	
...sklapanja dogovora/sporazuma kojih su se partneri pridržavali	0,0	4,0	20,0	46,0	30,0	4,02
...razvoja inovativnog i delotvornog rešenja za dati problem	0,0	4,0	22,0	54,0	20,0	3,90
...ostvarivanja istinske posvećenosti između partnera	0,0	4,0	20,0	42,0	34,0	4,06
...preuzimanja odlučnih i usklađenih aktivnosti kada je bilo potrebno	2,0	2,0	8,0	42,0	46,0	4,28
...ostvarivanja konkretnih rezultata	2,0	6,0	8,0	34,0	50,0	4,24

B.

Gradonačelnici/predsednici opštine
u skupštini opštine/grada

8. Tabela 8 sadrži ocene (ne)slaganja ispitanika sa nekoliko stavova o organizaciji rada skupštine opštine/grada. Razlike u srednjim vrednostima dobijenih ocena nisu velike, a dobijeni raspon izdvaja stavove u odnosu na koje postoji izrazitije slaganje (*italic*), odnosno neslaganje (**bold**), kao i stavove čije su ocene na sredini (uglavnom stavovi koji su konkretniji odnosno tiču se stanja u njihovim opštinama/gradovima).

TABELA 8	Uopšte se ne slažem				U potpunosti se slažem	SV
	1	2	3	4	5	
Lokalna uprava bi trebalo da se pridržava politički definisanih ciljeva u najvećoj meri.	12,0	6,0	20,0	30,0	32,0	3,64
Političari treba jedino da odrede ciljeve i kontrolišu rezultate, ali da se nikada ne mešaju u proces rada lokalne uprave.	12,0	14,0	16,0	26,0	32,0	3,52
<i>Saglasnost unutar lokalne uprave oko postavljenih ciljeva doprinosi efikasnijem nadgledanju njihovog sprovođenja</i>	0,0	0,0	2,0	20,0	78,0	4,76
<i>Sistemi unutrašnjeg izveštavanja doprinose boljem rukovođenju upravom</i>	0,0	0,0	6,0	12,0	82,0	4,76
U poređenju sa drugim gradovima/opštinama, naš je učinak veoma dobar	0,0	2,0	20,0	49,0	29,0	4,04
Identifikovanje i sistematsko obučavanje budućih rukovodilaca nam je stalni zadatak	0,0	2,0	12,0	29,0	57,0	4,41
Ocenjivanje radnog učinka zaposlenih povezano je sa visinom plate ili dodacima na platu	8,0	8,0	29,0	29,0	29,0	3,59

9. Na pitanje da li se u njihovoj opštini/gradu sprovodi ocenjivanje radnog učinka zaposlenih najmanje jedanput godišnje, većina ispitanika odgovara negativno, verovatno jer se ocenjivanje radnog učinka zaposlenih, na osnovu odgovora u Tabeli 8 , ne povezuje sa visinom plata.

TABELA 9	Da	Ne
u Vašem gradu/opštini, ocenjivanje radnog učinka svih zaposlenih sprovodi se najmanje jednom godišnje	37%	63%

10. Od ispitanika je traženo da navedu koliko časova tokom sedmice potroše na navedene aktivnosti. Iznenaduje visok broj sati koji provode u sastancima sa građanima, udruženjima građana, što je verovatno precenjen broj (sudeći po odgovorima iz prethodnih pitanja) , dok bi se moglo pretpostaviti da je vreme povezano sa sastancima političke stranke i ceremonijalnim aktivnostima potcenjeno.

TABELA 10	broj sati - prosek
Sastanci sa skupštinom opštine/grada i opštinskim/gradskim većem	7,61
Sastanci sa zaposlenima u upravi	8,92
Sastanci sa građanima, udruženjima građana, itd.	9,14
Ceremonijalne i reprezentativne funkcije u zgradi opštine/grada (prijemi...)	4,24
Javne rasprave i sastanci van zgrade opštine/grada	7,06
(Zvanične i nezvanične) posete opštini/gradu	5,55
Sastanci sa predstavnicima drugih lokalnih vlasti	4,92
Sastanci sa predstavnicima regionalnih i centralnih vlasti	5,33
Lična priprema za obaveze gradonačelnika/predsednika opštine	6,10
Sastanci političke stranke	4,65

11. Pitanje je imalo za cilj informaciju u kojoj meri su odnosi u opštini/gradu obeleženi političkim sukobima. Ispitanici su ocenjivali nivo sukoba od 0, što znači potpuno odsustvo sukoba – sporazumne odnose, do 10, što znači potpuno konfliktne odnose. Na osnovu distribucije dobijenih ocena, i iz njih izvedene srednje vrednosti (3,67), percepcija ispitanika više inklinira nekonfliktnoj opciji.

TABELA 11										
potpuno sporazumni 0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	potpuno konfliktni 10
8,0	12,0	14,0	16,0	16,0	12,0	4,0	10,0	2,0	2,0	2,0

12. Uzimajući u obzir poslednje lokalne izbore, postignute izborne rezultate (ispitanika i njegove stranke), cilj je bio da se stekne uvid u stavove ispitanika o tome kako je tekla kampanja, odnosno kako je oblikovana izvršna vlast. Najveći stepen slaganja dat je stavovima koji se odnose na povoljne lične karakteristike ispitanika, iako je stav da je kampanja (njegove) stranke bila značajno usredsređena na njega kao kandidata za gradonačelnika/predsednika opštine sa manjim stepenom slaganja. S druge strane, značajan je stepen slaganja i sa stavom da stranka ispitanika ima veliki značaj za njegov izborni uspeh kao i sa stavom da stranka ima veliki uticaj na lokalnu politiku, odnosno, konzistentno, najmanji je stepen slaganja sa stavom da stranka ispitanika nema važniju ulogu u lokalnom političkom životu. Stav: Broj preferencijalnih glasova koje sam osvojio bio je odlučujući za osvajanje pozicije gradonačelnika/predsednika opštine – trećina ispitanika smatra neprimjenjivim.

TABELA 12	Uopšte se ne slažem 1	2	3	4	U potpunosti se slažem 5	Nije primenjivo	SV
Kampanja moje lokalne liste/stranke bila je značajno usredsređena na mene kao kandidata za gradonačelnika/predsednika opštine.	16,0	16,0	20,0	16,0	24,0	8,0	3,2
Tokom kampanje, pažnja medija bila je usmerena na konkurenciju između kandidata za gradonačelnika/predsednika opštine.	14,0	22,0	29,0	6,0	14,0	14,0	2,8
Broj preferencijalnih glasova koje sam osvojio bio je odlučujući za osvajanje pozicije gradonačelnika/predsednika opštine.	4,0	8,0	14,0	14,0	31,0	29,0	3,8
Građani su glasali za izbornu listu na kojoj sam se nalazio zbog mojih ličnih liderskih sposobnosti, pre nego za program moje liste/stranke.	10,0	12,0	25,0	27,0	18,0	8,0	3,3
<i>Posедујem ključnu ulogu u odnosu izvršne vlasti prema spoljnim činiocima.</i>	0,0	4,0	18,0	35,0	41,0	2,0	4,1
Posедујem značajnu nezavisnost u donošenju izvršnih odluka.	2,0	4,0	25,0	43,0	27,0	0,0	3,9
<i>Smatram svoju lokalnu stranku/listu ključnom za moj izbor za gradonačelnika/predsednika opštine.</i>	4,0	4,0	12,0	20,0	51,0	8,0	4,2
<i>Moja lokalna lista/stranka ima veliki uticaj na lokalnu politiku i donošenje odluka.</i>	6,0	0,0	10,0	25,0	52,0	6,0	4,2
Moja lokalna lista/stranka uglavnom funkcioniše u vreme izbora i nema važniju ulogu u lokalnom političkom životu.	71,0	6,0	4,0	8,0	6,0	4,0	1,7

13. Nekoliko vrednosti može uticati na to na koji način se obavlja uloga gradonačelnika/predsednika opštine. Ispitanicima je ponuđena lista sa šest vrednosti „dobrog upravljanja“, i od njih je traženo da svakoj daju odgovarajući broj od 1 do 6, tako što će broj 1 dati onoj vrednosti koju smatraju najznačajnijom, a broj 6 onoj koju smatrate najmanje značajnom. Ispitanici najviše vrednuju odgovornost, odnosno poštenje i lični integritet, a najmanje nepristrasnost i nezavisnost, što, potvrđuje uočenu tenziju (iz odgovora u Tabeli 12) između velike zavisnosti od političkih strana i težnje da se ona racionalizuje kredibilitnim ličnim karakteristikama.

TABELA 13	
Nepriistrasnost	4,4
Nezavisnost	4,7
Pravičnost	3,5
Efikasnost	2,9
Odgovornost (prema društvu)	2,4
Poštenje i lični integritet	2,5

14. Danas se mnogo govori o tome šta treba da budu glavni politički ciljevi za narednih deset godina. Ispitanicima je ponuđen spisak sa četiri cilja koje bi različiti ljudi postavili kao prioritetne. Od njih je traženo da izdvoje dva, prvo onaj koji lično smatraju kao najvažniji, a potom onaj koji smatraju drugim po važnosti (drugi najvažniji). Ispitanici gotovo jednoglasno biraju visok nivo privrednog rasta kao prvi najvažniji cilj, dok većina bira veće učešće građana u donošenju odluka kao drugi najvažniji cilj. Ova pitanja odnose se na materijalističke (privredni rast i bezbednost) i postmaterijalističke (participacija i sloboda govora) ciljeve, i rezultati potvrđuju dominaciju materijalističkih ciljeva u društvu Srbije, kao i mešavinu materijalističkih i postmaterijalističkih ciljeva kod znatnog dela ispitanika. Zanimljivo je primetiti da je zaštita slobode govora najmanje važan cilj.

TABELA 14		
Ciljevi	14.1 Najvažniji	14.2 Drugi najvažniji
Održavanje reda	4,0	26,0
Dati građanima veće učešće u donošenju odluka vlasti	4,0	56,0
Održati visoki nivo privrednog rasta	90,0	8,0
Zaštiti slobodu govora	2,0	10,0

PITANJA KOJA SU FORMULISALI ČLANOVI TIMA SKGO

Sada Vas molimo da odgovorite na nekoliko pitanja u vezi sa izborom i brojem odbornika u lokalnim samoupravama:

- 15. Zanimajući postojeći zakonski okvir, da li smatrate da bi sistem izbora odbornika u skupštine opština/gradova trebalo promeniti? Ispitanici najčešće (48%) smatraju da sistem izbora odbornika u skupštine opština/gradova ne trebalo promeniti, dok svaki četvrti ispitanik smatra da bi trebalo uvesti većinski sistem.**

TABELA 15	
ne, postojeći proporcionalni sistem izbora je odgovarajući	48,0
postojeći proporcionalni sistem je uglavnom odgovarajući, ali bi ga trebalo modifikovati na određeni način	8,0
da, trebalo bi uvesti većinski sistem	26,0
da, trebalo bi uvesti neku vrstu mešovitog sistema	18,0

15.1 Dakle, Vi smatrate da sistem treba menjati. Molimo Vas da navedete na koji bi način trebalo modifikovati postojeći sistem:

Ispitanici koji smatraju da sistem treba menjati (njih četvoro odnosno 8%), naveli su sledeće odgovore:

1. Treba omogućiti građanima da više odlučuju. Stoga, na lokalnom nivou, treba decentralizovati sistem i omogućiti formiranje više manjih opština, sa jasno definisanim nadležnostima i budžetom. Više učešća građana na nižim nivoima vlasti će dovesti do manjeg broja odbornika u lokalnom parlamentu,
2. Uvođenjem većinskog sistema, i povećati cenzus za ulazak u Parlament,
3. Smanjenje broja odbornika,
4. Vlasnici mandata treba da budu političke stranke a ne odbornici stranaka lično.

15.2 Smatrate da treba uvesti neku vrstu mešovitog sistema. Molimo Vas da navedete kako bi mogao da izgleda taj izborni sistem:

Ispitanici koji smatraju da treba uvesti neku vrstu mešovitog sistema (od njih devetoro -18%, većinski je dalo odgovor), naveli su sledeće predloge:

1. 60% bi se biralo većinski, a 40% proporcionalno,
2. Polovina proporcionalno, a druga polovina većinski sistem,
3. Promeniti izborne jedinice, uvesti mogućnost da građani direktno biraju svoje predstavnike, a da druga polovina bude proporcionalna,
4. Na lokalnim izborima trebalo bi da piše prvo ime kandidata, pa zatim naziv liste, kako bi građani videli za kog čoveka konkretno glasaju. Zatim, odbornici bi trebalo da budu oni koji su najviše poverenja (glasova) dobili u svojoj sredini tj. na svom glasačkom mestu,

5. Uvesti model „personalne proporcionalne reprezentacije“. Model koji se koristi u Nemačkoj, a koristio se i u Srbiji, u AP Vojvodini. Tada bi birači imali mogućnost da biraju osobu (imenom i prezimenom), ali bi i političke stranke zadržale određeni nivo kontrole i nadzora,
6. Uvesti mešoviti izborni sistem - odnosno kombinovani, proporcionalan i većinski,
7. Kao u Republici Srpskoj.

16. Koliko odbornika ima skupština u vašoj opštini/gradu?

Broj odbornika u lokalnim skupštinama obuhvaćenih opština/gradova kreće se u rasponu od 20-70, a prosek je 42, te su, u Tabeli 16-17, opštine/gradovi podeljene na one koje imaju do 40, i one koje imaju više od 40 odbornika.

17. Da li smatrate da je taj broj odbornika (premali-odgovarajući-prevelik):

Ispitanici u velikoj većini smatraju da je broj odbornika u njihovim lokalnim skupštinama odgovarajući, i to bez značajne razlike u odnosu na realan broj odbornika, odnosno ispitanici sa brojnijim skupštinama tek neznatno češće smatraju da je broj odbornika prevelik.

Broj odbornika	Premali	odgovarajući	prevelik
Do 40	0,0	80,0	20,0
Preko 40	0,0	75,0	25,0
Ukupno	0,0	78,0	22,0

17.1 Dakle, Vi smatrate da treba povećati ili smanjiti broj odbornika, molimo Vas navedite koji su razlozi za to?

Broj odbornika	Dakle, Vi smatrate da treba povećati ili smanjiti broj odbornika, molimo Vas navedite koji su razlozi za to?						Ukupno
	efikasniji rad	efikasnost i ušteta	Mala opština - neracionalno	praviti manje opštine	ušteta i manje manipulacije	Bez odgovora	
Do 40	1	3	1	0	1	24	30
Preko 40	1	2	0	2	0	15	20
Ukupno	2	5	1	2	1	39	50

Veoma mali broj ispitanika smatra da je broj odbornika u njihovim lokalnim skupštinama prevelik, a razlozi zbog kojih imaju takvo mišljenje su dominantno motivisani uštedom i većom efikasnošću.

17.2 Molimo Vas da navedete koji bi broj odbornika bio odgovarajući za Vašu opštinu/grad

TABELA 17.2										
Broj odbornika	Molimo Vas da navedete koji bi broj odbornika bio odgovarajući za Vašu opštinu/grad?									Ukupno
	11	19	20	21	23	25	35	39	45	
Do 40	1	1	1	1	0	2	0	0	0	6
Preko 40	0	0	0	0	1	0	1	1	1	4
Ukupno	1	1	1	1	1	2	1	1	1	10

17.3 Prema Vašem mišljenju, po kom kriterijumu bi trebalo određivati broj odbornika?

Kriterijum koje ispitanici navode su sledeći:

1. Jedan odbornik na 5.000 građana,
2. Broj birača, struktura opštine,
3. Veličina teritorije opštine/grada, broj naseljenih mesta, broj stanovnika, da li ima pripadnika nacionalne manjine,
4. Kriterijum je kombinacija reprezentativnosti, efikasnosti i funkcionalnosti,
5. Prevashodno prema broju stanovnika, broju naseljenih mesta i po dogovoru političkih stranaka,
6. Prema mesnim zajednicama,
7. Proporcionalni sa liste,
8. Smatram da bi broj odbornika trebalo određivati na osnovu broja stanovnika, broja naselja na teritoriji opštine, veličini teritorije,
9. Prema broju stanovnika - jedan odbornik na 2.000 stanovnika, sa posebnim kriterijumima za višenacionalne izborne jedinice.

C.

Strateški ciljevi

18. Na pitanje: Kako biste opisali finansijsku situaciju u vašoj opštini/gradu, većina ispitanika bira opciju da finansijska situacija u njihovoj opštini/gradu nije ni dobra ni loša, a gotovo svaki treći ispitanik da je dobra odnosno loša.

TABELA 18				
1. Veoma dobra	2. Dobra	3. Ni dobra, ni loša	4. Loša	5. Veoma loša
0	28,0% (14)	42,0% (21)	28,0% (14)	2,0% (1)

19. Imajući u vidu situaciju dugotrajnog pritiska na budžet, od ispitanika je traženo da izaberu jedan od navedenih pristupa za koji smatraju da je najbolji, u mogućem (strateškom) reaganju gradonačelnika/predsednika opštine. Ispitanici u velikoj većini smatraju da je privlačenje novih investicija najbolje (strateško) reaganje, dok su sve ostale opcije retko birane.

TABELA 19	
<i>Privući nove investicije/aktivnosti/populaciju</i>	74,0% (37)
Ubirati lokalne poreze	8,0% (4)
Tražiti i očekivati novčane transfere sa viših nivoa vlasti (budžetsku ravnotežu ne treba postizati kroz lokalno oporezivanje)	4,0% (2)
Opština/grad treba da umanji troškove uprave, opštinskih usluga i/ili zaposlenih	6,0% (3)
Saradnja sa drugim opštinama i/ili privatnim sektorom (npr. javno-privatno partnerstvo) u cilju pružanja zajedničkih usluga po nižoj ceni	4,0% (8)

- 20. Polazeći od činjenice da gradonačelnik/predsednik opštine može usvojiti različite strategije radi ostvarivanja svojih ambicija o poboljšanju ili očuvanju kvaliteta lokalne sredine, od ispitanika je traženo da u okviru ponuđenih opcija, izaberu tri za koje smatraju da imaju najviše izgleda da budu uspešne i da ih rangiraju. U prvoj koloni sa rezultatima dat je procenat ispitanika koji su birali pojedinu opciju, a u drugoj srednja vrednost koju je data opcija dobila na osnovu prikazane učestalosti izbora. Najčešće birana (preko 50%) i najbolje rangirana je opcija „Uspostaviti kvalitetne smernice za planiranje i izgradnju“, sledi (učestalost izabranosti 50%) „Uključivanje lokalne zajednice u proces definisanja prioriteta razvoja opštine/grada“. Sa frekvencom od oko 40% navođenja su „Razvoj integrisanih programa za važne projekte izgradnje“, „Imati dobru komunikaciju sa velikim preduzećima i investitorima“, a svaki treći ispitanik sklon je i opciji „Pribaviti stručnu savetodavnu podršku viših nivoa vlasti...“. Među češće biranim je još i opcija „Imati tačnu informaciju o dobroj praksi i inovacijama iz drugih jedinica LS“, dok su ostale opcije retko izdvajane, i pretežno im je dat niži rang (otuda i viša srednja vrednost ranga).**

TABELA 20	% biranja	Rang -SV
<i>Uspostaviti kvalitetne smernice za planiranje i izgradnju</i>	56,0	1,7
<i>Anticipirati kretanje na tržištu nekretnina i napraviti dobre investicije u izgradnju</i>	16,0	1,9
<i>Insistirati na usaglašenim (usvojenim) kriterijumima u poslovima izgradnje</i>	12,0	2,3
<i>Obezbediti saradnju sa kreativnim arhitektama</i>	4,0	2,0
<i>Uključiti lokalnu zajednicu u procese definisanja prioriteta razvoja opštine/grada</i>	50,0	2,0
<i>Pribaviti stručnu savetodavnu podršku viših nivoa vlasti, odnosno javnih ustanova specijalizovanih za određene oblasti (instituti, zavodi, univerziteti i sl)</i>	32,0	1,9
<i>Predvideti društvene uticaje i uticaje na životnu sredinu koje (investicioni) projekti mogu imati</i>	12,0	2,2
<i>Sarađivati sa susednim opštinama na dogovorenim prioritetima</i>	8,0	2,5
<i>Imati dobru komunikaciju sa velikim preduzećima i investitorima</i>	40,0	2,1
<i>Imati tačnu informaciju o dobroj praksi i inovacijama iz drugih jedinica lokalne samouprave</i>	26,0	2,3
<i>Razviti integrisane programe za važne projekte izgradnje</i>	42,0	2,0

21. Na pitanje da li imaju posebne poteškoće u sprovođenju jedne ili nekih od prethodno navedenih opcija, odgovorilo je 27 ispitanika. Odgovori ispitanika (frekvence date u apsolutnim brojevima) su veoma disperzovani, nešto više ispitanika je biralo četiri opcije, među kojima su dve koje su i na prethodnom pitanju imale veću frekvencu biranja odnosno smatrane su kao opcije koje imaju najviše izgleda na uspeh. To su: „Uključiti lokalnu zajednicu u procese definisanja prioriteta...“, i „Razviti integrisane programe...“

TABELA 21	
Navodi teškoće	27
Uspostaviti kvalitetne smernice za planiranje i izgradnju	3
Anticipirati kretanje na tržištu nekretnina i napraviti dobre investicije u izgradnju	2
<i>Insistirati na usaglašenim (usvojenim) kriterijumima u poslovima izgradnje</i>	4
Obezbediti saradnju sa kreativnim arhitektama	1
Uključiti lokalnu zajednicu u procese definisanja prioriteta razvoja opštine/grada	4
Pribaviti stručnu savetodavnu podršku viših nivoa vlasti, odnosno javnih ustanova specijalizovanih za određene oblasti (instituti, zavodi, univerziteti i sl)	2
<i>Predvideti društvene uticaje i uticaje na životnu sredinu koje (investicioni) projekti mogu imati</i>	5
Sarađivati sa susednim opštinama na dogovorenim prioritetima	1
Imati dobru komunikaciju sa velikim preduzećima i investitorima	1
<i>Razviti integrisane programe za važne projekte izgradnje</i>	4
Ne navodi teškoće	23

- 22. Na osnovu vlastitog iskustva kao gradonačelnika/predsednika opštine, od ispitanika je traženo da iskažu stepen slaganja sa nizom stavova o socio-demografskim i ekološkim aspektima. Dobijen je relativno nizak stepen saglasnosti sa svim ponuđenim stavovima. Relativno najviše saglasnosti je sa stavovima da lokalne vlasti imaju primarnu odgovornost u podizanju ekološke svesti stanovništva, i da je rast stanovništva značajan za održavanje nivoa usluga lokalnih zajednica. Najmanje slaganje je sa stavovima da manje gustine stanovništva omogućuju viši kvalitet života, te da je prekomerno korišćenje zemljišta veliki problem. Generalno se može reći da su stavovi reflektovali odsustvo velikih gradova u uzorku. Interesantna je i relativno visoka neodlučnost ispitanika u pogledu stava da je tržište najbolji način za rešavanje stambenih potreba.**

TABELA 22	U potpunosti se ne slažem				U potpunosti se slažem	SV
<i>Lokalne vlasti imaju primarnu odgovornost u podizanju ekološke svesti stanovništva.</i>	2,0	6,0	47,0	29,0	16,0	3,5
Manja gustina naseljenosti omogućuje viši kvalitet životne sredine.	16,0	33,0	37,0	12,0	2,0	2,5
Prekomerno korišćenje zemljišta veliki je problem u ovoj oblasti.	22,0	31,0	29,0	14,0	4,0	2,5
Tržište je najbolji način za rešavanje stambenih potreba.	4,0	14,0	47,0	24,0	10,0	3,2
Veća gustina naseljenosti pomaže u razvijanju zajedništva i socijalnih veza.	8,0	26,0	33,0	20,0	12,0	3,0
<i>Lokalne zajednice moraju imati rast stanovništva radi održavanja zadovoljavajućeg nivoa usluga.</i>	6,0	12,0	33,0	31,0	18,0	3,4
Nije moguće povećati urbanu gustinu u ovoj opštini.	14,0	22,0	29,0	20,0	14,0	3,0

- 23. U odnosu na situaciju u njihovoj opštini ili gradu, ispitanici su pitani za stav o privatizaciji i angažovanju drugih aktera za pružanje javnih usluga? Odgovori ispitanika su podeljeni na one koji smatraju da privatizaciju treba povećati, kao i angažovanje drugih aktera, i one koji smatraju da u ovoj oblasti ne treba ništa menjati.**

TABELA 23	
<i>Moja opština/grad treba da poveća obim privatizacije i angažovanja drugih pružalaca usluga.</i>	48,0
<i>Moja opština/grad treba da smanji obim privatizacije i angažovanja drugih pružalaca usluga.</i>	4,0
<i>Nema potreba za menjanjem načina pružanja usluga.</i>	48,0
Bez odgovora	2,0

24. Ukoliko priželjkuju promene u načina pružanja usluga, ispitanici su pitani i koja bi bila najvažnija prednost te promene? Od 24 ispitanika (distribucija u apsolutnim brojevima) koji smatraju da treba povećati obim privatizacije javnih usluga, većina smatra da bi to omogućilo prednosti u domenu kvalitetu usluga, slede oni koji smatraju da bi prednosti bile u fleksibilizaciji i orijentaciji usluga ka potreba korisnika odnosno u domenu cena usluga.

TABELA 24	
cene pružanja usluga građanima	4
opštinskog/gradskog budžeta	1
fleksibilnosti i orijentacija usluga ka potrebama građana	6
kontrole pružanja usluga	0
kvaliteta pružanja usluga	13

25. Od ispitanika je traženo da označe oblik (sektor) pružanja usluga koji smatraju najprihvatljivijim za svaku od navedenih delatnosti. Javno-privatno partnerstvo najčešće se navodi kao najprihvatljivije za javni prevoz, održavanje školskih objekata i domove za stare, a javni sektor za upravljanje otpadom, snabdevanje električnom energijom, bolnice, a posebno za vodovod i kanalizaciju. Privatni sektor ne smatra se najpogodnijim rešenjem ni za jednu delatnost.

TABELA 25	Javno-privatno partnerstvo	Privatni sektor	Javni sektor	Ne znam	Nije primenjivo
Javni prevoz	52,0	24,0	20,0	0,0	4,0
Održavanje školskih objekata	56,0	18,0	26,0	0,0	0,0
Upravljanje otpadom	16,0	18,0	60,0	4,0	2,0
Snabdevanje električnom energijom	24,0	8,0	66,0	2,0	0,0
Vodovod i kanalizacija	16,0	2,0	82,0	0,0	0,0
Bolnice	18,0	2,0	74,0	0,0	6,0
Domovi za stare	49,0	22,0	22,0	2,0	4,0
Nešto drugo... (molimo Vas navedite u narednom pitanju)	Javna rasveta Izgradnja i održavanje infrastrukture Upravljanje putevima (3)				

26. Ukoliko ste odabrali opciju nešto drugo (25.8) u prethodnom pitanju, molimo navedite na šta ste mislili - Odgovori (tri) su upisani u Tabelu 25.

27. Ispitanici su ocenjivali promene koje su se dogodile u različitim dimenzijama organizacije i rada njihove opštine/grada u protekloj deceniji. U ocenama nema velikog raspona, odnosno ispitanici većinom svaku promenu ocenjuju pozitivno. Najbolje su ocenjene promene u transparentnosti trošenja i kvalitetu opštinskih usluga, a najlošije promene u motivaciji zaposlenih.

TABELA 27	Veoma negativna promena	Donekle negativna promena	Bez značajne promene	Donekle pozitivna promena	Veoma pozitivna promena	SV
Smanjenje troškova poslovanja (ušteda)	2,0	2,0	22,0	45,0	29,0	3,96
Strateški kapacitet skupštine/opštine/ grada	0,0	0,0	22,0	44,0	34,0	4,12
Položaj građana kao korisnika usluga	0,0	0,0	16,0	56,0	28,0	4,12
<i>Transparentnost trošenja</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>6,0</i>	<i>45,0</i>	<i>47,0</i>	<i>4,37</i>
<i>Kvalitet opštinskih usluga</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	<i>60,0</i>	<i>36,0</i>	<i>4,30</i>
Racionalizacija broja zaposlenih	4,0	8,0	16,0	42,0	30,0	3,86
Motivacija zaposlenih	2,0	10,0	40,0	38,0	10,0	3,44
Sposobnost prilagođavanja organizacije LS, uopšte	0,0	0,0	28,0	56,0	16,0	3,88

D.

Gradonačelnici/predsednici
opština i građani

28. Ispitanicima je ponuđen spisak činilaca iz kojih se može izvoditi autoritet nosilaca vlasti, odnosno gradonačelnika/predsednika opštine. Od njih je traženo da odaberu tri koje smatraju najvažnijim i da ih rangiraju (dajući rang 1 najvažnijem, itd.). U prvoj koloni sa rezultatima dat je procenat ispitanika koji su birali datu opciju, a u drugoj srednja vrednost koju je data opcija dobila na osnovu prikazane učestalosti izbora. Najčešće birana opcija i opcija relativno najvišeg ranga je „procedura stupanja na funkciju...“, potom slede opcije vezane za ličnu jednačinu ispitanika: „moja prepoznatljivost u lokalnoj sredini“, „moja stručnost“, „moja ličnost“. Dve opcije su relativno često birane, ali im nije pridavan visok rang (te je srednja vrednost viša): „delokrug zakonske nadležnosti gradonačelnika/predsednika opštine“ i „lični kontakti“. Opcije vezane za pripadnost političkoj partiji, politički program, itd, su među ređe biranim, a kada su birane nije im pripisivan visok rang (otuda više srednje vrednosti). Opcijama sa najvišim rangom (najniža srednja vrednost) ne treba pridavati značaj jer su retko birane (samo 2%).

TABELA 28	Procenat biranja	SV
<i>Procedura stupanja na funkciju (poput: biti izabran od strane građana ili u skupštini, ili biti imenovan)</i>	52,0	1,58
Delokrug zakonske nadležnosti gradonačelnika/predsednika opštine	40,0	2,35
Moje članstvo u političkoj stranci	18,0	2,33
Moj politički program	22,0	2,18
Moja pozicija iznad ili između političkih stranaka	2,0	1,00
<i>Moja prepoznatljivost u lokalnoj sredini</i>	52,0	1,96
<i>Moja stručnost</i>	44,0	2,00
<i>Moja ličnost – karakterne osobine</i>	46,0	1,87
Moja sposobnost ubeđivanja	2,0	1,00
Moji lični kontakti	32,0	2,62

29. Ispitanici su procenjivali delotvornost niza instrumenata u oblasti obaveštavanja-upoznavanja gradonačelnika/predsednika opština sa mišljenjem javnosti. Ispitanici sve navedene instrumente smatraju relativno delotvornim (ocene su iznad 3), najbolje su ocenjeni kontakti sa pojedinačnim građanima i glasanje, a najnepovoljnije javni mitinzi i mehanizmi podnošenja pritužbi.

TABELA 29	Nedelotvorni	Nedovoljno delotvorni	Umereno delotvorni	Dovoljno delotvorni	Veoma delotvorni	SV
	1	2	3	4	5	
<i>Glasanje</i>	2,0	4,0	20,0	32,0	42,0	4,08
<i>Stranački sastanci</i>	2,0	8,0	48,0	38,0	4,0	3,34
Javni mitinzi	2,0	20,0	36,0	36,0	6,0	3,24
<i>Ankete o zadovoljstvu građana</i>	2,0	6,0	38,0	34,0	20,0	3,64
Mehanizmi podnošenja pritužbi	4,0	16,0	42,0	28,0	10,0	3,24
<i>Kontakti sa pojedinačnim građanima</i>	0,0	4,0	20,0	39,0	47,0	4,18
<i>Mediji</i>	2,0	4,0	26,0	31,0	38,0	3,96

30. Ispitanicima je ponuđen spisak određenih reformi sa molbom da ocene koliko svaku smatraju poželjnom ili nepoželjnom, bez obzira da li su takve reforme sprovedene u njihovoj opštini? Ispitanici najpoželjnijom smatraju neposredni izbor gradonačelnika/predsednika opštine, a najmanje poželjnom smanjenje broja odbornika. Raspon odgovora je relativno mali, to jest, većina reformi se smatra poželjnim.

TABELA 30	Veoma nepoželjne	Nepoželjne	Niti poželjne, niti nepoželjne	Poželjne	Veoma poželjne	SV
<i>Obavezujući referendum</i>		8,0	44,0	38,0	10,0	3,50
<i>Neposredni izbor gradonačelnika/predsednika opštine</i>	2,0	4,0	12,0	28,0	54,0	4,28
<i>Savetodavni (neobavezujući) referendum</i>	4,0	4,0	42,0	40,0	10,0	3,48
<i>Participativno budžetiranje</i>	0,0	4,0	38,0	36,0	22,0	3,76
Smanjenje broja odbornika	8,0	10,0	46,0	24,0	12,0	3,22

31. Na pitanje: Po Vašem mišljenju, bez obzira na važeći ustavni i zakonski okvir, koji način izbora gradonačelnika/predsednika opštine je bolji, većina ispitanika smatra da je izbor gradonačelnika/predsednika opštine na neposrednim izborima bolji nego u skupštini grada.

TABELA 31	Procenat
neposredno na izborima	58,0
u skupštini grada/opštine	24,0
bez odgovora	18,0

32. Ispitanici koji smatraju da gradonačelnika/predsednika opštine treba birati neposredno na izborima, pitani su u kojoj meri misle da bi to doprinelo promenama (koje su im ponuđene na ocenu). U osnovu, ispitanici smatraju da bi neposredni izbor gradonačelnika/predsednika opštine dao izvestan doprinos svim promenama (ocene su relativno visoke i u malom rasponu). Relativno najveći doprinos se vezuje za povećanje odgovornosti, a najmanji za smanjivanje korupcije i povećanje učešća građana.

TABELA 32	uopšte ne bi doprineo 1	uglavnom ne bi doprineo 2	niti bi doprineo, niti ne bi 3	donekle bi doprineo 4	veoma bi doprineo 5	SV
<i>Povećanju odgovornosti nosilaca te funkcije</i>	0,0	3,0	0,0	33,0	64,0	4,59
Povećanju efikasnosti rada opštinskih organa	3,0	0,0	13,0	56,0	28,0	4,08
Smanjenju korupcije na lokalnom nivou	0,0	3,0	26,0	54,0	18,0	3,87
Povećanju nivoa učešća građana na lokalnom nivou	3,0	5,0	15,0	46,0	31,0	3,97
Smanjenja uticaja političkih stranaka na funkcionisanje organa lokalne samouprave	3,0	5,0	16,0	37,0	39,0	4,05
Ekonomskom razvoju grada/opštine	0,0	0,0	23,0	48,0	28,0	4,05

33. U Tabeli je data distribucija stepena slaganja ispitanika sa nizom stavova. Rasponi u ocenama su značajni, i konzistentno ukazuju da, na nivou opštih stavova, ispitanici podržavaju participaciju građana odnosno odbacuju stavove koji se afirmativno odnose prema potcenjivanju ili zapostavljanju stavova lokalnog stanovništva. Mada, ne prepoznaju decentralizaciju lokalne uprave kao način za bolje uključivanje građana u vođenju javnih poslova.

TABELA 33	Uopšte se ne slažem 1	2	3	4	U potpunosti se slažem 5	SV
Političke stranke su najpogodniji poligon za učešće građana.	6,0	16,0	46,0	24,0	8,0	3,12
<i>Stanovnici treba da aktivno i neposredno učestvuju u donošenju važnih odluka na lokalnom nivou.</i>	2,0		24,0	22,0	52,0	4,22
<i>Stanovnici treba da imaju šansu da iskažu svoje stavove pre nego što izabrani predstavnici donesu važne lokalne odluke.</i>	2,0	4,0	10,0	26,0	58,0	4,34
Osim kroz glasanje na izborima, građani ne treba da imaju uticaj na politiku lokalne vlasti.	50,0	28,0	14,0	4,0	4,0	1,84
<i>Skupštinske odluke treba da budu odraz većinskog mišljenja stanovnika.</i>	0,0	2,0	14,0	26,0	58,0	4,40
Politički predstavnici treba da odlučuju onako kako oni misle da je ispravno, nezavisno od trenutnih stavova lokalnog stanovništva.	34,0	28,0	30,0	6,0	2,0	2,14
Rezultati lokalnih izbora treba da budu najvažniji činilac u određivanju politike lokalne vlasti.	6,0	12,0	26,0	22,0	34,0	3,66
U okviru jedinica lokalne samouprave je potrebna decentralizacija da bi se građani uključili u vođenje javnih poslova.	6,0	6,0	42,0	22,0	24,0	3,52

34. Odgovori na pitanje kojim sredstvima se služe navedeni činioci/akteri radi postizanja svojih ciljeva u njihovoj opštini/gradu, dati su u Tabeli 34 . Ovde je interesantan nalaz percepcija ispitanika da verske zajednice prednjače u prakticovanju građanske mobilizacije.

TABELA 34	Pravne strategije (sudski sporovi protiv donetih lokalnih akata)	Formalne konsultativne strategije (formalni sastanci, izveštaji eksperata...)	Strategije građanske mobilizacije (protestne kampanje, uključujući i demonstracije i nasilne događaje)	Izborna strategija (kampanje za podizanje svesti, uključujući poštu, medijsko prisustvo...)
Poslovni svet	50,0	86,0	4,0	54,0
Sindikati	32,0	82,0	40,0	40,0
Verske zajednice	8,0	70,0	90,0	30,0
Razna udruženja	38,0	88,0	26,0	72,0

E.

Lokalne vlasti u političkom sistemu

35. Ispitanicima je postavljeno pitanje koliko poželjnim ili nepoželjnim smatraju određene reforme, bez obzira da li su takve reforme sprovedene u njihovom društvenom kontekstu. Raspon ocena je značajan, i izdvajaju se dve grupe reformi: one koje su dominantno poželjne ili veoma poželjne i one koje nisu ni poželjne ni nepoželjne. U prvoj grupi su opcije vezane za decentralizaciju i međuopštinsku saradnju, a u drugoj opcije koje se odnose na smanjenje broja lokalnih samouprava odnosno nižih nivoa vlasti.

TABELA 35	Veoma nepoželjne	Nepoželjne	Niti su poželjne, niti nepoželjne	Poželjne	Veoma poželjne	SV
	1	2	3	4	5	
Decentralizacija nadležnosti ka lokalnoj samoupravi	0,0	2,0	8,0	26,0	64,0	4,52
Decentralizacija nadležnosti ka regionima	0,0	4,0	14,0	44,0	38,0	4,16
Spajanje jedinica lokalne samouprave	20,0	24,0	41,0	10,0	4,0	2,53
Smanjenje broja okruga	10,0	20,0	50,0	16,0	4,0	2,84
Smanjenje broja regiona	10,0	19,0	60,0	6,0	4,0	2,75
Kreiranje metropolitanske vlasti – stvaranje metropolitanskih oblasti	10,0	22,0	58,0	6,0	4,0	2,72
Međuopštinska saradnja u pružanju usluga	0,0	4,0	6,0	39,0	51,0	4,37
Međuopštinska saradnja u kreiranju politika	2,0	4,0	8,0	48,0	38,0	4,16

36. Međuopštinska saradnja i spajanje opština su alternativna rešenja za racionalizaciju lokalne samouprave. Od ispitanika je traženo da ocene koje od ta dva rešenja je delotvornije u ponuđenim slučajevima (Tabela 36). Ispitanici smatraju međuopštinsku saradnja boljim rešenjem za bolji rad uprave, kvalitet usluga i smanjenje troškova, dok dominira stav da političkoj participaciji ni jedno od posmatranih rešenja ne donosi posebnu prednost.

TABELA 36	Međuopštinska saradnja je delotvornija	Spajanje opština je delotvornije	Nema prave koristi ni od jednog ni od drugog	Bez odgovora
Bolji rad uprave	56,0	8,0	32,0	4,0
Kvalitet usluga	58,0	10,0	30,0	2,0
Smanjenje troškova (štednja)	44,0	26,0	28,0	2,0
Politička participacija	36,0	4,0	58,0	2,0

37. U odgovoru na pitanje da li je njihova opština deo veće urbane aglomeracije, 14 ispitanika je odgovorilo potvrdno.

38. Ispitanici koji su odgovorili potvrdno zamoljeni su da razmotre postojeće mere koje su od uticaja na razvoj njihove urbane aglomeracije u celini, i da odgovore koliko su, po njihovom mišljenju, za razvoj aglomeracije trenutno delotvorni ponuđeni načini upravljanja. Multisektorsko telo je dobilo najnižu a međuopštinska saradnja i podrška sa viših nivoa vlasti najviše srednje vrednosti ocena.

TABELA 38	Nedelotvorni				Veoma delotvorni 5	SV
	1	2	3	4		
<i>Podrška i propisi sa viših nivoa vlasti</i>	/	1	3	4	6	4,00
Multisektorsko upravljačko telo za nivo urbane aglomeracije	1	3	6	2	1	2,92
Specijalizovana upravljačka tela/područja sa posebnom svrhom	/	2	5	6	1	3,43
<i>Međuopštinski ugovori i saradnja</i>	/	/	3	6	5	4,14

39. Uzimajući u obzir sve postojeće mere, od ispitanika je traženo da kažu koliko ih u celini (sve zajedno) smatraju delotvornim za rešavanje navedenih izazova u razvoju njihove aglomeracije. Odgovori 14 ispitanika, za koje je pitanje bilo relevantno, su dosta nekritički, jer su sve mere dobile vrlo visoke ocene.

TABELA 39	Nedelotvorne				Veoma delotvorne 5	SV
	1	2	3	4		
Sprovođenje strategije održivog razvoja za šire područje (ograničavanje širenja, zaštita prirodnih resursa)	/		1	5	8	4,50
Ekonomična proizvodnja i pružanje javnih dobara i usluga (npr. energija, voda, otpad, održavanje, javna sigurnost)	/		1	6	7	4,43
Ravnomerna raspodela javnih dobara i usluga u urbanoj aglomeraciji (npr. obrazovanja, kulture, zdravstva, socijalnog staranja, adekvatnog stanovanja, prevoza, prostornog razvoja)	/	1	3	4	6	4,00

40. Na otvoreno pitanje o svrsi urbanističkih planova, ispitanici su kao najčešći odgovor naveli strateški razvoj grada (60%) sa većim i manjim razlikama u udelu urbanističkih planova u lokalnom razvoju. Ostali ispitanici su, sa određenim nijansama, urbanističkim planovima dodelili ulogu fizičkog uređenja prostora (40%). Dva odgovora su uključila i ulogu zaštite životne sredine i poljoprivrednog zemljišta (4%). Među ispitanicima koji su prepoznali stratešku ulogu urbanističkih planova razlikuje se grupa koja je usmerena na lokalni ekonomski razvoj i manja grupa koja povezuje stratešku crtu urbanističkih planova i ukupnog razvoja lokalne zajednice, ili kako to ispitanici nazivaju „bolje uslove života“. U pojedinim slučajevima su odgovori bili tehničke prirode, odnosno date su definicije urbanističkog plana.

Dobijeni odgovori

1. Svrha je planski razvoj grada u skladu sa strateškim ciljevima,
2. Planirano, strateški obuhvaćeni, javno ocenjeni i kontrolisani razvoj grada,
3. Racionalno i plansko upravljanje zemljištem,
4. Planiranje izgradnje, rešavanje imovinskih problema,
5. Red i disciplina u oblasti urbanizma, zaštita ograničenih resursa,
6. Viševremenska, strateška, razvojna,
7. Prostorna organizacija naselja uz očuvanje zemljišta pogodnog za poljoprivredu,
8. Bolje prostorno uređenje gradskog zemljišta kao celine,
9. Kontrolisan održiv razvoj grada kako za stanovanje tako i za ekonomski razvoj,
10. Omogućavanje pravilnog usmerenog razvoja grada i uređenja prostora (infrastrukturnog i urbanog),
11. Plansko - urbanističko uređenje prostora prema razvojnoj viziji, uz puno uvažavanje potreba lokalne zajednice, kao i svih pozitivnih propisa,
12. Plansko uređivanje i izgradnja grada i celokupne opštine u cilju poboljšanja poslovanja i stanovanja,
13. Sprečavanje divlje gradnje - uvođenje urbanističkog reda u oblasti gradnje,
14. Prostorno planiranje, stvaranje planskih uslova za prostorni, urbanistički, infrastrukturni i privredni razvoj zajednice,
15. Definisanje svrhe određenih celina i omogućavanje daljeg razvoja,
16. Vizija opšteg razvoja i izgradnje,
17. Postojanje pravila je veoma bitno - uspostavljanje urbanističkih pravila i uređenje pravila,
18. Stvaranje uslova za uređenje i izgradnju prostora,
19. Definisanjem razvojnih projekata i poboljšanjem života u urbanim i ostalim celinama,
20. Preduslovi su za planski razvoj mesta, uključuju javno mnjenje, politiku i struku,
21. Stvaranje boljih uslova za život građana u najširem smislu,
22. Prostorno planiranje, određivanje namene prostora. Omogućavanje urbanog razvoja, privlačenje investicija, unapređenje poslovnog ambijenta, otvaranje novih radnih mesta,

23. Bolja organizacija i razvoj opštine,
24. Poboljšanje života građana,
25. Predviđanje smernica i uklađivanje planova za izgradnju u skladu sa razvojem LZ,
26. Otvaranje novih mogućnosti u promociji, ponudi i privlačenju investitora,
27. Regulisanje organizacije prostora u naseljenim mestima, izrada GUP-a, plana generalne regulacije,
28. Da se izvrši analiza prostora za koji se donosi, definišu ciljevi razvoja i propišu pravila na osnovu kojih će se određeni prostor uređivati,
29. Zbog potencijalnih investitora,
30. Optimizacija i racionalizacija sredine uz zadovoljenje potreba stanovništva i privrede,
31. Veća disciplina u planiranju i izgradnji,
32. Uređenje prostora,
33. Stvaranje uslova i pretpostavki za bolji privredni razvoj i životni standard,
34. Urbanistički plan predstavlja osnovnu bazu i sadrži smernice za razvijanje grada,
35. Svrha je planiranje i urbanističko uređivanje života stanovništva u LZ,
36. Urbanističko uređenje opštinske teritorije,
37. Uređen plan razvoja grada u oblasti građevine i infrastrukture,
38. Polazna osnova za razvoj opštine kao i za strateško planiranje,
39. Vrlo značajno za koncepciju razvoja i očuvanja grada,
40. Definiše se obuhvat građevinskog područja, generalna namena površina, kao i generalni pravci i kooridori za saobraćajnu, energetska, vodoprivrednu, komunalnu i drugu infrastrukturu,
41. Uređenje lokalne zajednice,
42. Svrha urbanističkih planova je prostorno planiranje teritorije opštine sa svim elementima koji su neophodni za uspostavljanje kvalitetnih uslova za život i rad u LZ,
43. Usladivanja sa zakonskim normativama, uspostavljanje reda,
44. Razvoj mesta,
45. Strateško planiranje i razvoj opštine,
46. Urbanistički predstavljaju značajan strateški dokument svakog naselja. Planska rešenja su nastavak realizacije planova višeg reda. Oni daju rešenja za uređenje prostora sa definisanim ciljevima kojima se omogućava razvoj naselja a gde je potrebno definišu se i planovi nižeg reda gde se razrađuju bitne oblasti (npr. industrijska zona, radna zona),
47. Kvalitetni planovi su ključ razvoja LS,
48. Jasnija predstava teritorije, infrastrukturnih sistema i objekata od javnog interesa koja omogućava izgradnju i uređenje građevinskog područja,
49. Jasni okviri za razvoj naselja i životne sredine.

41. Kako se u Vašoj opštini/gradu odlučuje o prioritetnim projektima koji se finansiraju iz budžeta, a predviđeni su Generalnim urbanističkim planom?

Najveći broj ispitanika je na ovo pitanje odgovorio tehnički - kako je definisano Zakonom o planiranju i izgradnji i Zakonom o lokalnoj samoupravi, odnosno ponavljajući koja su tela nadležna i odgovorna za odlučivanje (50%). Određen broj ispitanika nije u potpunosti razumeo pitanje ili je došlo do izbegavanja odgovora (20%). Oko 20% ispitanika tvrdi da se odluke u njihovoj lokalnoj samoupravi donose bottom-up, transparentno i uz veliko učešće građana, dok je veoma mali procenat ispitanika je odgovorio da se odluke donose politički (10%). Među odgovorima je primećena samo jedna inovacija u modelu donošenja odluka, odnosno uvođenje posebnog tela unutar lokalne samouprave koje se bavi oblašću kapitalnih investicija.

Dobijeni odgovori

1. Svi strateški prioritetni projekti definisani su Revizijom Strategije razvoja grada Niša za period 2009-2020, Akcionim planom održivog razvoja Grada Niša 2015-2020 i u skladu sa njima se odlučuje o re,
2. Odluke donosi Skupština grada, nakon održane javne rasprave,
3. Programima JP, odlukama veća i SG,
4. Odlučuje Skupština,
5. Na osnovu konsenzusa političkih činilaca, po predlogu izvršnih organa vlasti,
6. Kroz strateško planiranje i plan kapitalnih investicija,
7. U saradnji sa odeljenjem za urbanizam, gradskom direkcijom za urbanizam i u skladu sa planom detaljne regulacije,
8. Kroz plan i program JKP direkcije za izgradnju puteva, a koji planovi se donose na osnovu odluka vladajuće većine,
9. Na osnovu mišljenja građana putem anketa, zborova, sastanaka mesnih zajednica itd., mišljenja lokalnih činilaca vlasti i mišljenja saveta stručnih ljudi,
10. Odlučuje se na nivou najužeg rukovodstva grada,
11. Strateška i ostala akta koja su rezultat punog društvenog konsenzusa,
12. Odlukama opštinskog veća i SO, a na osnovu Strateškog plana razvoja opštine sa akcentom na prioritetne objekte,
13. Izradom godišnjeg programa rada JP Direkcije za izgradnju koji donosi Skupština opštine,
14. U skladu sa raspoloživim sredstvima, ovi projekti se prema prioritetnom rangui koji zauzimaju, finansiraju iz budžeta,
15. Industrijska zona,
16. Dogovorom, predviđenim sredstvima, prioritetima,
17. U skladu sa usvojenim strategijama i na osnovu javnih rasprava,
18. Odlukom predsednika obrazovana je radna grupa za odlučivanje o kapitalnim projektima,
19. U skladu sa lokalnim strategijama, inicijativama mesnih zajednica i informacijama dobijenih na zborovima građana i definisanim planom kapitalnih investicija,

20. Kroz javnu raspravu, na nivou MZ, kasnije kroz usvajanje na Skupštini,
21. Javna rasprava skupštinskih odluka,
22. Usvajanjem strateških dokumenata,
23. U skladu sa strategijom razvoja i finansijskim mogućnostima,
24. Na opštinskom veću i opštinskoj skupštini,
25. Prioritetni projekti se predviđaju u Strateškom planu,
26. Organizovanje javnih rasprava i uvidom u planove,
27. U skladu sa strategijom razvoja opštine,
28. Kroz programe o kojima odlučuje Skupština opštine,
29. Projekti se rangiraju na osnovu toga koliki je njihov doprinos razvoju opštine, kao i prema potrebama stanovništva i investitora, a sve sa ciljem racionalnog korišćenja zemljišta,
30. Prema potrebama stanovništva/privrede a u skladu sa finansijskim mogućnostima,
31. Politički,
32. Donošenjem odluka na opštinskom nivou,
33. Sednica Skupštine, opštinsko veće, stručni kolegijum,
34. Prioriteti se određuju na osnovu realnih finansijskih mogućnosti realizacije,
35. Političke stranke u većini slučajeva na osnovu konsultacija sa građanima donose odluke o prioritetima,
36. Na sednicama Opštinskog veća i sednicama Skupštine Opštine,
37. Skupština Opštine donosi odluku,
38. Na osnovu strategije razvoja opština i odluka nadležnih institucija u Opštini,
39. Odlučuje se putem javnih uvida, uvida komisija, rasprava, Skupštine opštine,
40. Odlukom opštinskog veća,
41. Na opštinskom veću ili na sednici skupštine Opštine na predlog opštinskog veća,
42. Uglavnom JP Direkcija za urbanizam i izgradnju sa predstavnicima vlasti u saradnji sa službama opštinske uprave,
43. Donošenjem odluka na opštinskom veću i skupštini,
44. Konsenzus i učešće građana,
45. Transparentno, u radu komisija za izrade strategije razvoja i konsenzusom nosioca javnih funkcija,
46. Planska rešenja imaju svoju implementaciju kojom su definisani prioriteti sprovođenja plana, koji prati finansijski pokazatelj, uz etapnost realizacije od 5 godina, a oni su u toku izrade Plana bili u najvećoj meri razmatrani. Jedan od odlučujućih momenata kod prioriteta je zadovoljenje većeg broja populacije na prostoru naselja,
47. Opštinsko veće i skupština donose odluke o prioritetnim projektima,
48. Na osnovu usvojenih strateških dokumenata,
49. Na sednici komisije za planove, uz završnu odluku Skupštine opštine.

42. Od ispitanika je traženo da na osnovu ličnog iskustva kao gradonačelnika/predsednika opštine u njihovoj opštini/gradu, nezavisno od formalnih procedura, ocene koliko je svaki od navedenih činilaca uticajan u aktivnostima lokalne vlasti? Relativno najveći uticaj (najviše srednje vrednosti) pripisuje se nosiocima čelnih funkcija lokalne samouprave (izvršnim i zakonodavnim), dok se najmanje uticaja vezuje za sindikalne vođe i aktore građanskog sektora.

TABELA 42	Bez uticaja 1	2	3	4	Veoma uticajan 5	SV
<i>Gradonačelnik/predsednik opštine</i>	0,0	0,0	4,0	18,0	78,0	4,74
<i>Predsednik skupštine opštine/grada</i>	0,0	6,0	16,0	49,0	29,0	4,00
Predsednici skupštinskih radnih tela	6,0	28,0	46,0	18,0	2,0	2,82
Ostali lideri u skupštini (zamenik predsednika skupštine, predsednici odborničkih grupa, sekretar skupštine)	0,0	18,0	40,0	36,0	6,0	3,30
<i>Opštinsko/gradsko veće</i>	0,0	0,0	24,0	38,0	38,0	4,14
Pojedinačni uticajni odbornici	2,0	8,0	38,0	44,0	8,0	3,48
Načelnici odeljenja u upravi	0,0	10,0	38,0	42,0	10,0	3,52
<i>Načelnik uprave</i>	0,0	6,0	12,0	52,0	30,0	4,06
Poslanici ili ministri iz Vaše opštine/grada	13,0	9,0	31,0	33,0	13,0	3,24
Sindikalne vođe	20,0	30,0	42,0	8,0	0,0	2,38
Novinari	4,0	22,0	46,0	24,0	4,0	3,02
Lokalni privrednici	0,0	12,0	44,0	34,0	10,0	3,42
Verske zajednice	18,0	22,0	42,0	14,0	4,0	2,64
Razna udruženja	4,0	36,0	44,0	12,0	4,0	2,76
Lokalne grupe okupljene oko pojedinačnih pitanja	8,0	40,0	38,0	12,0	2,0	2,60
Mesne zajednice	6,0	4,0	50,0	30,0	10,0	3,34
Stranački lideri	6,0	4,0	30,0	48,0	12,0	3,56
Viši nivoi vlasti	4,0	6,0	22,0	38,0	30,0	3,84

- 43. Od ispitanika je traženo da, oslanjajući se na lično iskustvo u lokalnom političkom životu, ocene promene u uticajnosti ključnih lokalnih činilaca u poslednjoj deceniji, kako u odnosima između lokalnih aktera i viših nivoa upravljanja, tako i u međusobnim odnosima lokalnih aktera. Odgovori ispitanika koncentrišu se na opcijama da je uticaj nešto povećan odnosno bez promena za sve aktere, te su razlike u dobijenim ocenama bez značaja.**

TABELA 43	Uticaj je mnogo povećan	Nešto je povećan	Identičan – bez promena	Nešto je umanjen	Mnogo je umanjen	SV
Uticaj lokalnih aktera u odnosu na aktere na nacionalnom nivou	8,0	39,0	35,0	12,0	6,0	3,31
Uticaj lokalnih aktera u odnosu na aktere na regionalnom nivou	2,0	37,0	55,0	2,0	4,0	3,31
<i>Uticaj opštinskog veća u odnosu na skupštinu</i>	6,0	41,0	51,0	2,0	0,0	3,51
<i>Uticaj gradonačelnika/predsednika opštine u odnosu na opštinsko veće</i>	14,0	41,0	39,0	6,0	0,0	3,63
Uticaj gradonačelnika/predsednika opštine u odnosu na skupštinu	4,0	35,0	55,0	6,0	0,0	3,35
Uticaj lokalnih izabranih funkcionera u odnosu na lokalne službenike	8,0	33,0	53,0	6,0	0,0	3,43

Socio-demografski profil ispitanika

44. Starost:

Do 40 godina	17 (34,0%)
41-59 godina	26 (52,0%)
60 i više godina	7 (14,0%)

45. Pol:

1. Muški	48 (96%)
2. Ženski	2 (4%)

46. Najviši stepen obrazovanja

1. Osnovna škola	0
2. Srednja škola	9 (18%)
3. Visoko/fakultetsko obrazovanje	41 (82%)

47. Najviši stepen obrazovanja je iz oblasti:

1. pravo	5 (10%)
2. političke i društvene nauke, ekonomija	20 (40%)
3. arhitektura ili tehničke nauke	3 (6%)
4. humanističke nauke (filozofija, književnost, strani jezici)	3 (6%)
5. medicina	6 (12%)
6. prirodne nauke, fizika, matematika	13 (26%)

48. Trenutni status:

1. gradonačelnik/predsednik opštine – puno radno vreme	50 (100%)
2. gradonačelnik/predsednik opštine – skraćeno radno vreme	

49. Prethodno zanimanje (osnovni izvor prihoda): 42% upravljačka funkcija; 36% stručnjak

Izvršna pozicija, funkcioner ili poslanik/odbornik	15 – 30%
Druga upravljačka pozicija	6 – 12%
Stručnjak u oblasti prirodnih nauka – tehnike	3 – 6%
Stručnjak u oblasti zdravstva	5 – 10%
Stručnjak u obrazovanju	4 – 8%
Stručnjak u oblasti poslovanja i administracije	5 – 10%
Stručnjak u oblasti prava, oblasti socijalnih službi ili kulture	1 – 2%
Drugi tip stručnjaka	1 – 2%
Tehničar i slična zanimanja	1 – 2%
Službenik	/
Zaposlen u sektoru usluga ili prodaje	5 – 10%
Ostalo	4 – 8%
Izborna/izvršna funkcija u političkoj stranci	/

49.1U kom sektoru ste obavljali svoje prethodno zanimanje?

1. u javnom sektoru	34 (68%)
2. u privatnom sektoru	15 (30%)
Bez odgovora	1 (2%)

50. Član političke stranke?

1. Da	43 (86%)
2. Ne	7 (14%)

51. Koje političke stranke?

	N	Procenat
Bez odgovora	9	18,0
Demokratska stranka	9	18,0
LDP	1	2,0
Narodni pokret Srbije	1	2,0
Pokret Socijalista	1	2,0
Savez vojvodjanskih Madjara	2	4,0
SDA Sandzaka	1	2,0
Socijalistička partija Srbije	4	8,0
Srpska napredna stranka	19	38,0
Srpska narodna partija	1	2,0
URS	1	2,0
Zajedno za Srbiju	1	2,0
Total	50	100,0

52. Prvo članstvo u političkoj stranci:

Pre 1991	9 (18%)
1992-2000	16 (32%)
2001-2010	15 (30%)
Od 2011	4 (8%)
Nikada član političke stranke	6 (12%)

**53. Pozicioniranje na levičarskoj/desničarskoj političkoj orijentaciji.
Većinski centar - levo.**

Levo					Desno					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2 (4%)	2 (4%)	7 (14%)	3 (6%)	4 (8%)	16 (32%)	4 (8%)	5 (10%)	3 (6%)		3 (6%)

54.1-54.2 Opis političke karijere

U prvoj tabeli je za svaku poziciju – postavljenje prvo dat podatak koliko ispitanika je naznačilo da ju je obavljalo a potom i koliko je prosečno godina na njoj provedeno. Dakle, iz prve kolone se vidi da su najzastupljenije u radnoj istoriji ispitanika pozicije u stranci, u skupštini opštine/grada, na poziciji gradonačelnika.

Izabrana/imenovana pozicija ili postavljenje	Zabeležena funkcija - frekvencija	Prosečno trajanje
Sindikat	2	10
Poslovno/strukovno udruženje	11	8
Lokalno udruženje (sportsko, kulturno, itd)	20	11
Politička stranka	35	8
Skupština opštine/grada	31	5
Izvršni organ	20	4,5
Gradonačelnik/predsednik opštine	31	5
Skupština	N/A	N/A
Izvršna vlast	N/A	N/A
Skupština autonomne pokrajine	1	8
Pokrajinska vlada	3	6
Narodna skupština	6	4
Ministar	2	3
Evropski parlament	N/A	N/A

U drugoj tabeli je prikazano koliko su pozicija ispitanici zauzimali pre sadašnje – dominiraju ispitanici koji su obavljali dve do tri izabrane/imenovane funkcije.

Broj funkcija	
0	2
1	5
2	14
3	12
4	5
5	6
6	5
7	1

55. Godine prvog dolaska na izabranu/imenovanu poziciju?

Pre 1991	1 (2%)
1992-2000	8 (16%)
2001-2010	29 (58%)
Od 2011	9 (18%)
Bez odgovora	3 (6%)

56. Kao kandidat na poslednjim lokalnim izborima, da li ste i u kojoj meri imalu podršku sledećih osoba/grupa ljudi?

Relativno najveću podršku ispitanici su imali od svoje stranke na lokalnom nivou, a najmanje od prethodnog gradonačelnika/predsednika opštine, sindikata, verskih zajednica, lokalnih udruženja...

	Bez podrške 1	U manjoj meri 2	U određenoj meri 3	U velikoj meri 4	U veoma velikoj meri 5	SV
Vašeg prethodnika	68,0	6,0	6,0	6,0	12,0	1,89
Nacionalnih organa vaše stranke	15,0	7,0	11,0	28,0	39,0	3,70
Vaše stranačke frakcije/odeljka	13,0	0,0	13,0	20,0	53,0	4,00
Vaše stranke na lokalnom nivou	2,0	2,0	2,0	8,0	86,0	4,72
Političara koji obavljaju funkciju na nacionalnom nivou	11,0	11,0	24,0	26,0	28,0	3,50
Lokalnih uglednih ljudi	2,0	4,0	14,0	33,0	47,0	4,18
Sindikata	33,0	21,0	25,0	12,0	8,0	2,42
Lokalnog poslovnog sveta	12,0	6,0	31,0	33,0	17,0	3,35
Lokalnih medija	6,0	11,0	40,0	30,0	13,0	3,32
Verske zajednice	25,0	15,0	44,0	10,0	6,0	2,58
Lokalnih udruženja	10,0	6,0	54,0	23,0	6,0	3,08

57. Za sada, šta planirate da radite nakon sadašnjeg mandata?

Dominira produženje mandata, odnosno nastavljanje političke karijere, samo 4 ispitanika ne daje jedan od ovih odgovora, što bi značilo da se samo oni povlače iz politike. Međutim, potonju opciju povlačenja iz politike odabralo je 23 ispitanika (46%), što bi značilo da dobar deo ispitanika nije adekvatno popunio odgovore na ova pitanja (57.1 i 57.2), te se ne može sa sigurnošću utvrditi šta su planovi ispitanika, ili njihovi odgovori reflektuju neizvesnost vezanu za političke funkcije, u kom slučaju se odgovori na pitanje 57.1 mogu smatrati onim što ispitanici planiraju.

57.1 Nastaviću političku karijeru kao

1. gradonačelnik/predsednik opštine	25 (50%)
2. na lokalnom nivou, ali ne kao gradonačelnik/predsednik opštine	7 (14%)
3. na regionalnom/pokrajinskom nivou	6 (12%)
4. na republičkom nivou	7 (14%)
5. na evropskom nivou	1 (2%)
Bez odgovora	4 (8%)

57.2Povući ću se iz politike zbog

1. povratka svojoj profesiji/zanimanju	17 (34%)
2. penzionisanja	6 (12%)

Stalna konferencija gradova i opština

Savez gradova i opština Srbije

Makedonska 22/VIII
11000 Beograd
Srbija

Tel: 011 3223 446

Faks: 011 3221 215

E-mail: secretariat@skgo.org

www.skgo.org

www.facebook.com/skgo.sctm

www.twitter.com/skgo_sctm